

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН ЕРӨНХИЙ НАРИЙН БИЧГИЙН
ДАРГА Ц.ШАРАВДОРЖ ТАНАА

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Лувсанвандангийн БОЛД

14201 Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
Сүхбаатарын талбай 6, Утас: 26-26-23, Факс: 32-70-16
E-mail: bold_lu@parliament.mn
http://www.parliament.mn

2012.08.08 № 7/3983
танай _____-ны № _____-т

Төсөл өргөн мэдүүлэх тов
тогтоолгох тухай

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн миний бие Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь заалтад заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төслийг санаачлан боловсруулсан болно.

Уг хуулийн төсөлд Засгийн газрын санал авахаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад хүргүүлсэн боловч Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 11-д заасан хугацаанд хариу ирүүлээгүй тул тусгайлан өгөх саналгүй гэж үзлээ.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төслийг хянан үзэж, Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлэх хугацааг товлож өгнө үү.

Хуулийн төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулгыг хавсаргав.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Л.БОЛД

БАЯНМОНГОЛ (ЭРДЭНЭС МОНГОЛ) КОМПАНИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Манай улс ашигт малтмалын стратегийн болон томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудлыг бодитойгоор хэрэгжүүлж эхэлснээр уул уурхайн салбарын хөгжлөөрөө дэлхийн анхаарлыг татаж, уг салбар дахь гадаадын хөрөнгө оруулалт сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэж байна. Түүнчлэн манай үндэсний аж ахуйн нэгжүүд ч гэсэн уул уурхайн салбарт олон улсын хөрөнгийн зах зээлээс хөрөнгө босгон дэлхийн жишигт өрсөлдөхүйц томоохон төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Ийнхүү уул уурхайн салбарын хөгжлийг дагаад ашигт малтмалын стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх шаардлага тавигдаж байна. Уг шаардлагыг хангах зорилгоор миний бие Улсын Их Хурал дахь Ардчилсан намын бүлгийн нэр бүхий Улсын Их Хурлын гишүүд (Б.Батбаяр, Я.Батсуурь, Д.Ганхуяг, Д.Зоригт, Д.Одхүү)-ийн хамт Эрдэнийн хувь (Баянмонгол корпораци)-ийн тухай хуулийн төслийг санаачлан 2009 онд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн билээ.

Хууль санаачлагчдын санал болгосноор Баянмонгол корпораци нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшиж, олон улсын зах зээл дээр хувьцаагаа гаргаж, тодорхой хувийг нь ард иргэддээ үнэ төлбөргүй эзэмшүүлдэг, иргэдийнхээ өмнө хариуцлага хүлээж, тэдний хяналтад үйл ажиллагаагаа явуулдаг үндэсний хэмжээний компанийн зарчмаар байгуулагдах учиртай байлаа. Харамсалтай нь Улсын Их Хурал дахь Ардчилсан намын бүлгийн гишүүдийн санаачилсан энэхүү төслийг Улсын Их Хурал дахь МАН-ын бүлгийн гишүүд байгаа байдлаар нь дэмжээгүй бөгөөд тэдний зүгээс Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлсэн. Эцэст нь парламент дахь хоёр намын бүлэг зөвшилцөлд хүрч Хүний хөгжил сангийн тухай Монгол Улсын хуулийг баталсан билээ.

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т "Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ.", 8.3-т "Энэ хуулийн 8.2-т заасан хуулийн этгээдийн дүрмийг Компанийн тухай хуульд нийцүүлэн Засгийн газар батална.", 8.4-т "Энэ хуулийн 15.1-д заасан иргэн компанийн давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч байх бөгөөд хувьцааны ногдол ашиг буюу хишиг, хувь хүртэнэ" гэж заасан нь тусгайлсан хуулийн этгээд байгуулахыг хуульчилсан.

Өөрөөр хэлбэл, стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудыг ашиглаж байгаа компаниудын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшиж цоо шинэ зарчмаар ажилладаг үндэсний хэмжээний нэг компани байгуулахаар хуульчилсан. Энэхүү зохицуулалт нь Баянмонгол компани байгуулагдах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж байгаа юм. Харин Засгийн газар ийм үндэсний хэмжээний нэг компани байгуулалгүйгээр стратегийн

ач холбогдол бүхий зарим ордыг түшиглэн төрийн өмчийн хуулийн этгээд байгуулах замыг сонгосон.

Одоогоор “Эрдэнэс МГЛ” ХХК, “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК, “Эрдэнэс Оюу толгой” (Эрдэнэс ОТ) ХК үйл ажиллагаа явуулж байна. Иргэн бүрд олгохоор тогтсон “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 1072 ширхэг хувьцаа нь Монгол Улсын зөвхөн Таван толгойн ордод түшиглэсэн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааны нэг хэсэг юм. Гэтэл Улсын Их Хурал 2007 оны 27 дугаар тогтоолоороо 15 ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулж, уг тогтоолын хоёрдугаар хавсралтаар 39 ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулж ч болохоор нөөцөд тогтоосон байдаг. Үүнээс үзэхэд ганц хоёрхон ордоос иргэддээ хишиг, хувь, хувьцаа олгох төдийгүй стратегийн бусад ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулснаар уг ордуудаас иргэдэд хишиг, хувь хүртээх арвин нөөц, боломж байна. Эндээс энэхүү арвин нөөц, боломжийг иргэн бүрд тэгш хуваарилах эрх зүйн орчныг бий болгох шаардлага урган гарч байгаа юм.

Иймд энэхүү олон салангид, иргэдийг төөрөгдүүлсэн төрийн өмчит олон компаниудын асуудлыг нэг мөр болгон, бүх стратегийн ач холбогдол бүхий ордын төрийн мэдлийн хувийг эзэмшиж, уг хувийг түшиглэн хөрөнгийн зах зээлд хөрөнгө босгох эрх бүхий, олсон ашгаа Монгол Улсын иргэн бүрд ногдол ашиг хэлбэрээр тэгш хуваарилах үндэсний хэмжээний компани байгуулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийг байгуулснаар Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх бүрэн эрх зүйн орчин бүрдэх болно. Түүнчлэн Хүний хөгжлийн сангийн хууль нь уг сангийн үйл ажиллагаа, зохион байгуулалтыг зохицуулах гол зорилготой боловч стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд эдлэхээр зохицуулсан байдаг бөгөөд уг компанийн ногдол ашиг хуваарилах, төрийн мэдлийн хувьцааг түшиглэн хөрөнгийн зах зээлд үнэт цаас гаргах үйл ажиллагааг Баянмонгол компанийн тухай хуулиар зохицуулахаар тусгасан.

Нөгөө талаар, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Монгол Улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэл, төрийн хамгаалалтад байна.” гэж заасан нь Монгол Улсын стратегийн ач холбогдол бүхий ордоос зөвхөн хэдхэн хүн ашиг олох бус, Монгол Улсын иргэн бүр хишиг, хувь хүртэх эрхийг Үндсэн хуулиараа нээж өгсөн бөгөөд уг эрхийг нь нарийвчлан хуульчлах эрх зүйн шаардлага урган гарч байгааг иш үндэс болгон Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төслийг боловсруулсан юм.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төсөл нь 9 бүлэг, 32 зүйлтэй.

Төслийн “Нийтлэг үндэслэл” гэсэн Нэгдүгээр бүлэгт хуулийн зорилт, хууль тогтоомж, хуулийн үйлчлэх хүрээ, хуулийн зарим нэр томъёог тодорхойлсон.

Төсөлд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийг үүсгэн байгуулах, түүний удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаа болон иргэн бүрд ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон харилцааг энэ хуулиар зохицуулахаар заасан.

Түүнчлэн стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон харилцааг зөвхөн энэ хуулиар, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэртэй холбогдсон харилцааг энэ хуулиар зохицуулахаар тусгасан.

Төслийн **Хоёрдугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компани, түүний үйл ажиллагаа, баримтлах зарчмыг тодорхойлов.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компани нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувийн ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах ашгийн төлөө төрийн өмчит хуулийн этгээд байх бөгөөд стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг хуваарилахтай холбогдсон үйл ажиллагаа, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэр гаргахтай холбогдсон үйл ажиллагаа болон хуульд заасан бусад үйл ажиллагааг эрхлэхээр төсөлд тусгалаа.

Төслийн “Хувьцаат компанийн хөрөнгө, хувьцаа” гэсэн **Гуравдугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь улсын төсвөөс хуваарилсан Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгө, стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, түүний ногдол ашиг, хуульд заасан бусад эх үүсвэрээс бүрдэхээр тусгасан.

Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг зөвхөн Монгол Улсын иргэн эзэмших эрхтэй байх бөгөөд уг хувьцааг Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр оршин суугч, улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн Монгол Улсын иргэнд үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх болно.

Хувьцаа нь Монгол Улсын иргэн бүрийн хөрөнгийг баталгаажуулсан, ногдол ашиг авах эрхийг гэрчилсэн нэрийн үнэт цаас байх бөгөөд түүнийг худалдах, арилжих, өв залгамжлуулахыг хориглохоор төсөлд тусгалаа.

Төслийн “Ногдол ашиг хуваарилах” гэсэн **Дөрөвдүгээр бүлэгт** хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэл, хувьцаа эзэмшигчийн эрх, ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон зохицуулалтыг тусгасан.

Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр оршин суугч, улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн Монгол Улсын иргэн хувьцаа эзэмшигчдийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлж, хувьцааны гэрчилгээг гардан авснаар хувьцаа эзэмшигч болох бөгөөд Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөл хувьцаа эзэмшигчдийн нэгдсэн бүртгэлийг хөтлөж байхаар, хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлтэй холбогдсон журмыг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал батлахаар тус тус заасан.

Хувьцаа эзэмшигчид хувьцааны ногдол ашгийг ижил хэмжээгээр, бэлэн мөнгөний хэлбэрээр олгох ба ногдол ашгийг хувьцаа эзэмшигч бүрийн нэр дээр нээсэн нэрийн дансаар дамжуулан хуваарилна.

Ногдол ашгийг түүнийг хуваарилах хугацаанд эрүүгийн ял эдэлж байгаа, ногдол ашиг хуваарилах жилийн зургаагаас доошгүй сарын хугацаанд гадаад улсад байгаа иргэнд хуваарилахгүй байхаар заасан бөгөөд энэ хязгаарлалт нь гадаад улсад их, дээд сургууль, коллеж, ерөнхий боловсролын сургуульд суралцагч, дипломат албаны ажилтан, энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцож байгаа цэргийн албан хаагч болон шинээр төрсөн хүүхдэд хамаарахгүй.

Төслийн **Тавдугаар бүлэгт** стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргахтай холбогдсон зохицуулалтыг тусгасан ба холбогдох шийдвэрийг зөвхөн Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал гаргахаар заалаа.

Төслийн “Хувьцаат компанийн удирдлага, зохион байгуулалт” гэсэн **Зургадугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн эрх барих дээд байгууллага нь Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, түүний чөлөөт цагт эрх барих байгууллага нь Төлөөлөн удирдах зөвлөл байхаар, компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг Гүйцэтгэх удирдлага гүйцэтгэж байхаар тусгаж, тэдгээрийн бүрэн эрхийг нарийвчлан заав.

Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь аймаг бүрийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас сонгогдсон тус бүр хоёр төлөөлөгчөөс, Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас сонгогдсон дөрвөн төлөөлөгчөөс бүрдэх бөгөөд Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчийн бүрэн эрхийн хугацаа нь хоёр жил байна.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь есөн гишүүнтэй байхаас гурав нь хараат бус гишүүн байна.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гурван гишүүнийг Улсын Их Хурал, гурван гишүүнийг Засгийн газар, гурван гишүүнийг Хувьцаа эзэмшигчийн Төлөөлөгчдийн

Хурал тус тус томилж, чөлөөлөх бөгөөд тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацаа нь хоёр жил байна.

Улсын Их Хурлаас томилох Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо нэр дэвшүүлэхээр, Улсын Их Хурлаас томилох Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хоёр гишүүн, Засгийн газраас томилох нэг гишүүн нь хараат бус гишүүн байхаар тусгасны зэрэгцээ Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн, Гүйцэтгэх захиралд тусгайлсан шаардлага тавигдахаар төсөлд тусгалаа.

Төслийн Долоогоос Есдүгээр бүлэгт Компанийн дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, аудит, санхүүгийн тайлан, Компанийн дүрэм, улсын бүртгэлд бүртгүүлэхтэй холбогдсон зохицуулалтыг тусгаж, хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлагыг заасан.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанид зээлийн үйл ажиллагаа болон энэ хуульд зааснаас бусад үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглож, түүний үйл ажиллагаанд Улсын Их Хурлаас байгуулагдсан таван гишүүний бүрэлдэхүүнтэй Хяналтын зөвлөл хяналт тавьж, жил бүр хяналт шалгалт явуулж санал, дүгнэлт гарган Улсын Их Хуралд танилцуулж байхаар заав. Энэхүү Хяналтын зөвлөлийн гишүүнд Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Төсвийн байнгын хороо, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Засгийн газар тус тус нэг хүнийг санал болгох бөгөөд Улсын Их Хурал хоёр жилийн хугацаатайгаар томилно.

Үүний зэрэгцээ Компани нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шууд удирдлага дор үйл ажиллагаагаа явуулах Дотоод хяналтын зөвлөлтэй байх бөгөөд түүний гишүүдийг хоёр жилийн хугацаагаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал томилж, чөлөөлдөг байхаар төсөлд тусгалаа.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төсөлтэй хамт Хүний хөгжил сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан болно.

Хууль санаачлагч

БАЯНМОНГОЛ (ЭРДЭНЭС МОНГОЛ) КОМПАНИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

Манай улс ашигт малтмалын стратегийн болон томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудлыг бодитойгоор хэрэгжүүлж эхэлснээр уул уурхайн салбарын хөгжлөөрөө дэлхийн анхаарлыг татаж, уг салбар дахь гадаадын хөрөнгө оруулалт сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэж байна. Түүнчлэн манай үндэсний аж ахуйн нэгжүүд ч гэсэн уул уурхайн салбарт олон улсын хөрөнгийн зах зээлээс хөрөнгө босгон дэлхийн жишигт өрсөлдөхүйц томоохон төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Ийнхүү уул уурхайн салбарын хөгжлийг дагаад ашигт малтмалын стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх шаардлага тавигдаж байна. Уг шаардлагыг хангах зорилгоор миний бие Улсын Их Хурал дахь Ардчилсан намын бүлгийн нэр бүхий Улсын Их Хурлын гишүүд (Б.Батбаяр, Я.Батсуурь, Д.Ганхуяг, Д.Зоригт, Д.Одхүү)-ийн хамт Эрдэнийн хувь (Баянмонгол корпораци)-ийн тухай хуулийн төслийг санаачлан 2009 онд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн билээ.

Хууль санаачлагчдын санал болгосноор Баянмонгол корпораци нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшиж, олон улсын зах зээл дээр хувьцаагаа гаргаж, тодорхой хувийг нь ард иргэддээ үнэ төлбөргүй эзэмшүүлдэг, иргэдийнхээ өмнө хариуцлага хүлээж, тэдний хяналтад үйл ажиллагаагаа явуулдаг үндэсний хэмжээний компанийн зарчмаар байгуулагдах учиртай байлаа. Харамсалтай нь Улсын Их Хурал дахь Ардчилсан намын бүлгийн гишүүдийн санаачилсан энэхүү төслийг Улсын Их Хурал дахь МАН-ын бүлгийн гишүүд байгаа байдлаар нь дэмжээгүй бөгөөд тэдний зүгээс Эх орны хишиг сангийн тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлсэн. Эцэст нь парламент дахь хоёр намын бүлэг зөвшилцөлд хүрч Хүний хөгжил сангийн тухай Монгол Улсын хуулийг баталсан билээ.

Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т "Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ.", 8.3-т "Энэ хуулийн 8.2-т заасан хуулийн этгээдийн дүрмийг Компанийн тухай хуульд нийцүүлэн Засгийн газар батална.", 8.4-т "Энэ хуулийн 15.1-д заасан иргэн компанийн давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч байх бөгөөд хувьцааны ногдол ашиг буюу хишиг, хувь хүртэнэ" гэж заасан нь тусгайлсан хуулийн этгээд байгуулахыг хуульчилсан.

Өөрөөр хэлбэл, стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудыг ашиглаж байгаа компаниудын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшиж цоо шинэ зарчмаар ажилладаг үндэсний хэмжээний нэг компани байгуулахаар хуульчилсан. Энэхүү зохицуулалт нь Баянмонгол компани байгуулагдах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж байгаа юм. Харин

Засгийн газар ийм үндэсний хэмжээний нэг компани байгуулалгүйгээр стратегийн ач холбогдол бүхий зарим ордыг түшиглэн төрийн өмчийн хуулийн этгээд байгуулах замыг сонгосон.

Одоогоор “Эрдэнэс МГЛ” ХХК, “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК, “Эрдэнэс Оюу толгой” (Эрдэнэс ОТ) ХК үйл ажиллагаа явуулж байна. Иргэн бүрд олгохоор тогтсон “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн 1072 ширхэг хувьцаа нь Монгол Улсын зөвхөн Таван толгойн ордод түшиглэсэн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааны нэг хэсэг юм. Гэтэл Улсын Их Хурал 2007 оны 27 дугаар тогтоолоороо 15 ашигт малтмалын ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулж, уг тогтоолын хоёрдугаар хавсралтаар 39 ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордод хамааруулж ч болохоор нөөцөд тогтоосон байдаг. Үүнээс үзэхэд ганц хоёрхон ордоос иргэддээ хишиг, хувь, хувьцаа олгох төдийгүй стратегийн бусад ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулснаар уг ордуудаас иргэдэд хишиг, хувь хүртээх арвин нөөц, боломж байна. Эндээс энэхүү арвин нөөц, боломжийг иргэн бүрд тэгш хуваарилах эрх зүйн орчныг бий болгох шаардлага урган гарч байгаа юм.

Иймд энэхүү олон салангид, иргэдийг төөрөгдүүлсэн төрийн өмчит олон компаниудын асуудлыг нэг мөр болгон, бүх стратегийн ач холбогдол бүхий ордын төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмшиж, уг хувийг түшиглэн хөрөнгийн зах зээлд хөрөнгө босгох эрх бүхий, олсон ашгаа Монгол Улсын иргэн бүрд ногдол ашиг хэлбэрээр тэгш хуваарилах үндэсний хэмжээний компани байгуулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийг байгуулснаар Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх бүрэн эрх зүйн орчин бүрдэх болно. Түүнчлэн Хүний хөгжлийн сангийн хууль нь уг сангийн үйл ажиллагаа, зохион байгуулалтыг зохицуулах гол зорилготой боловч стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг эзэмших эрхийг төрийн өмчит хуулийн этгээд эдлэхээр зохицуулсан байдаг бөгөөд уг компанийн ногдол ашиг хуваарилах, төрийн мэдлийн хувьцааг түшиглэн хөрөнгийн зах зээлд үнэт цаас гаргах үйл ажиллагааг Баянмонгол компанийн тухай хуулиар зохицуулах нь зүйтэй гэж үзсэн. Учир нь байгалийн баялгаас орж ирж байгаа орлогыг Засгийн газраас хараат бусаар иргэдэд тэгш хуваарилах нь шударга ёсны зарчимд нийцэх билээ.

Нөгөө талаар, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Монгол Улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэл, төрийн хамгаалалтад байна.” гэж заасан нь Монгол Улсын стратегийн ач холбогдол бүхий ордоос зөвхөн хэдхэн хүн ашиг олох бус, Монгол Улсын иргэн бүр хишиг, хувь хүртэх эрхийг Үндсэн хуулиараа нээж өгсөн бөгөөд уг эрхийг нь нарийвчлан хуульчлах эрх зүйн шаардлага урган гарч байгаа юм.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хуулийн төсөл дараах бүтэцтэй байна:

1.Төслийн “Нийтлэг үндэслэл” гэсэн **Нэгдүгээр бүлэгт** хуулийн зорилт, хууль тогтоомж, хуулийн үйлчлэх хүрээг зааж, хуулийн шаардлагатай зарим нэр томъёог тодорхойлно.

Төслийн **Хоёрдугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компани, түүний үйл ажиллагаа, баримтлах зарчмыг тодорхойлно.

Төслийн **Гуравдугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө бүрдэх эх үүсвэрийг заана.

Төслийн “Ногдол ашиг хуваарилах” гэсэн **Дөрөвдүгээр бүлэгт** хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэл, хувьцаа эзэмшигчийн эрх, ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон зохицуулалтыг тусгана. Монгол Улсын иргэн бүр ямар нэг шалгуургүйгээр ногдол ашиг авах эсэхтэй холбогдсон харилцааг энэ бүлэгт зохицуулах нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

Төслийн **Тавдугаар бүлэгт** стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргахтай холбогдсон зохицуулалтыг тусгах бөгөөд холбогдох шийдвэрийг зөвхөн Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал гаргахаар хуульчилна.

Төслийн “Хувьцаат компанийн удирдлага, зохион байгуулалт” гэсэн **Зургадугаар бүлэгт** Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийн эрх барих дээд байгууллага болох Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, түүний бүрэн эрхтэй холбогдсон харилцааг тодорхойлохоос гадна Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын чөлөөт цагт компанийн эрх барих байгууллага болох Төлөөлөн удирдах зөвлөл, компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг Гүйцэтгэх удирдлагатай холбогдсон зохицуулалтыг нарийвчлан тусгаж, тэдгээрийн бүрэн эрхийг тодорхойлно.

Төслийн **бусад бүлэгт** Компанийн дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, аудит, санхүүгийн тайлан, Компанийн дүрэм, улсын бүртгэлд бүртгүүлэхтэй холбогдсон зохицуулалтыг тусгаж, хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлагыг хуульчилна.

Төслийн зохицуулах харилцаа нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувьцаа болон түүнээс олсон ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилахтай холбогдсон харилцааг зохицуулах бөгөөд уг харилцаанд үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулах, хараат бус байх, ашигтай ажиллах, ил тод байх, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтлахаар заана.

Хууль нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашиг хуваарилахтай болон эдгээр ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэртэй холбогдсон харилцаанд үйлчлэхээр төсөлд тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар , тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хуулийн төсөл батлагдсанаар нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн дараах үр дагавар бий болно. Үүнд:

1.Монгол Улсын стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах асуудал бодитойгоор хэрэгжих бөгөөд эдийн засгийн үсрэнгүй хөгжил бодитой болно.

2. Монгол Улсын стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордтой холбогдсон шинэ эрх зүйн орчин бий болох бөгөөд нийгэмд иргэн бүр баян болох боломж нэмэгдэж, орлогын хуваарилалт тэгш болж, монгол хүний хөгжлийн индекс нэмэгдэх болно.

3.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд бүр дэх төрийн мэдлийн хувийг нэгдсэн нэг үндэсний хэмжээний төрийн өмчит компани эзэмшиж иргэддээ ногдол ашиг хуваарилснаар Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд бүрэн байх боломж бий болно.

4.Засгийн газрын байгалийн баялгаас орж ирж байгаа орлогыг өөрийн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор зарцуулах бэлэнчлэх сэтгэлгээ арилна.

5.Түүнчлэн компанийн удирдлагыг хамтын зарчмаар хэрэгжүүлэх бөгөөд компанийн үйл ажиллагааны хараат бус, нээлттэй болон мэдээллийнх нь ил тод байдал төр, нийтийн харилцан итгэлцлийг бэхжүүлэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордуудаас олох орлогыг ногдол ашиг хэлбэрээр иргэддээ тэгш хуваарилснаар монгол хүний амьдралын түвшин, чанар дээшилж, зэрэг өөрчлөлт гарах болно.

Ингэснээр байгалийн баялаг Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан агуулгаараа ард түмний мэдэлд байж, ядуурал жинхэнэ утгаар буурах нөхцөл бүрдэнэ.

Монгол хүн эх орондоо хэнээс ч дутахгүй сайхан, сэтгэл хангалуун амьдрах боломж бүрдэнэ.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилгоор цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаарх санал

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн Зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг бүрнээ хэрэгжүүлэх тул Үндсэн хуулийн үзэл баримтлалтай бүрэн нийцэж байгаа болно. Уг хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Хүний хөгжлийн сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамтад нь боловсруулна.

Хууль санаачлагч

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАЯНМОНГОЛ (ЭРДЭНЭС МОНГОЛ) КОМПАНИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компанийг үүсгэн байгуулах, түүний удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаа болон иргэн бүрд ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Иргэний хууль², Ашигт малтмалын тухай³, Компанийн тухай⁴, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай⁵, Хүний хөгжил сангийн тухай хууль⁶, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон харилцааг зөвхөн энэ хуулиар зохицуулна.

3.2.“Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын орд” гэж Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.12-т заасан, мөн хуулийн 8.1.4-т заасны дагуу Монгол Улсын Их Хурлаас тогтоосон ордыг ойлгоно.

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль - “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Иргэний хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Ашигт малтмалын тухай хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2006 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Компанийн тухай хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2011 оны 42 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль - “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ хүний хөгжил сангийн тухай хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2009 оны 45 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.3.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэртэй холбогдсон харилцааг энэ хуулиар зохицуулна.

3.4.Энэ хуульд тусгайлан зохицуулаагүй харилцаанд Компанийн тухай хуулийн холбогдох журмыг баримтална.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ БАЯНМОНГОЛ (ЭРДЭНЭС МОНГОЛ) ХУВЬЦААТ КОМПАНИ, ТҮҮНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, БАРИМТЛАХ ЗАРЧИМ

4 дүгээр зүйл.Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компани

4.1.Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) хувьцаат компани /цаашид "Хувьцаат компани" гэх/ нь стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувийн ногдол ашгийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш хуваарилах ашгийн төлөө төрийн өмчит хуулийн этгээд мөн.

4.2.Хувьцаат компанийг зөвхөн хуулиар өөрчлөн байгуулж /нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах, өөрчлөх/, үйл ажиллагааны чиглэл, зарчмыг өөрчилж болно.

5 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаа

5.1.Хувьцаат компани нь дараах үйл ажиллагааг эрхэлнэ:

5.1.1.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны ногдол ашгийг хуваарилахтай холбогдсон үйл ажиллагаа;

5.1.2.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэр гаргахтай холбогдсон үйл ажиллагаа;

5.1.3.хуульд заасан бусад үйл ажиллагаа.

6 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

6.1.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд дараах үндсэн зарчмыг баримтална:

6.1.1.үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулах;

6.1.2.хараат бус байх;

6.1.3.ашигтай ажиллах;

6.1.4.ил тод байх;

6.1.5.хариуцлагатай байх.

6.2.Хувьцаат компани нь энэ хуулийн 6.1.1-д заасан зарчмыг дор дурдсан үндсэн арга замаар хангана:

6.2.1.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг тогтоосон шийдвэрийг өөрчлөх тухай Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын саналыг үндэслэн Улсын Их Хуралд оруулж шийдвэрлүүлэх;

6.2.2.Монголбанктай зөвшилцөн төрөөс баримтлах мөнгөний бодлогод нийцүүлэн ногдол ашиг хуваарилах.

6.3.Хувьцаат компани нь энэ хуулийн 6.1.2-т заасан зарчмыг дор дурдсан үндсэн арга замаар хангана:

6.3.1.Засгийн газар Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохгүй байх;

6.3.2.Хувьцаат компани өөрийн хөрөнгөө Засгийн газраас хараат бусаар захиран зарцуулах;

6.3.3.улс төрийн аливаа нам, хөдөлгөөн болон нийгмийн бусад бүлэглэл Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохгүй байх,

6.3.4.Хувьцаат компанийн удирдлага улс төрийн аливаа нэг нам, хөдөлгөөн болон нийгмийн бусад бүлэглэлийн эрх ашгийг хамгаалсан шийдвэр гаргахгүй байх;

6.3.5.Хувьцаат компанийн удирдлага, түүний гишүүн Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдох асуудлаар аливаа этгээдээс хараат бус, бие даан шийдвэр гаргах.

6.4.Хувьцаат компани нь энэ хуулийн 6.1.3-т заасан зарчмыг дор дурдсан үндсэн арга замаар хангана:

6.4.1.энэ хуулийн 5.1-д заасан үйл ажиллагааг ашиг олох зорилгоор явуулах;

6.4.2.Хувьцаат компанийн хөрөнгийг аливаа эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх бүхий л арга хэмжээг тухай бүр авч байх.

6.5.Хувьцаат компани нь энэ хуулийн 6.1.4-т заасан зарчмыг дор дурдсан үндсэн арга замаар хангана:

6.5.1.Хувьцаат компанийн удирдлагын гаргасан шийдвэр нийтэд нээлттэй байх;

6.5.2.Хувьцаат компанийн удирдлагатай холбогдох мэдээлэл нийтэд нээлттэй байх;

6.5.3.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаа болон санхүүгийн мэдээллийг хагас жил тутамд хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд тогтмол мэдээлэх;

6.5.4.Хувьцаат компанийн анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл, Хувьцаат компанийн удирдлагын шийдвэр болон бусад баримт бичигтэй танилцах, үнэ төлбөртэй хуулбарлан авах бололцоог хувьцаа эзэмшигчдэд олгох;

6.5.5.хувьцаа эзэмшигчийг үнэн зөв мэдээллээр хангах.

6.6.Хувьцаат компани нь энэ хуулийн 6.1.5-д заасан зарчмыг дор дурдсан үндсэн арга замаар хангана:

6.6.1.Хувьцаат компанийн удирдлагын гаргасан шийдвэр хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг зөрчихгүй байх.

6.7.Хувьцаат компани энэ хуулийн 6.1-д заасан үндсэн зарчмаас гадна иргэний хяналтыг хэрэгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, хувьцаа эзэмшигчийн тэгш эрхийг хангах, ногдол ашгийг шударгаар хуваарилах зарчмыг баримтална.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН ХӨРӨНГӨ, ХУВЬЦАА

7 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн хөрөнгө

7.1.Хувьцаат компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө дараах эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

7.1.1.улсын төсвөөс хуваарилсан Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгө;

7.1.2.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын төрийн эзэмшлийн хувь, түүний ногдол ашиг;

7.1.3.хуульд заасан бусад эх үүсвэр.

7.2.Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгийн доод хэмжээг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал тогтооно.

7.3.Хувьцаат компанийн балансад тусгагдсан биет болон биет бус хөрөнгийн нийт дүнгээс өр төлбөрийг хасаж үлдсэн хэсгийг Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгө буюу хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгө гэнэ.

7.4.Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээг хэрэгцээ, шаардлагыг үндэслэн нэмэгдүүлэх асуудлыг Засгийн газар болон Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын саналыг үндэслэн Улсын Их Хурал тухай бүр шийдвэрлэнэ.

8 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн хувьцаа

8.1.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааг зөвхөн Монгол Улсын иргэн эзэмших эрхтэй.

8.2.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцаа нь Монгол Улсын иргэн бүрийн хөрөнгийг баталгаажуулсан, ногдол ашиг авах эрхийг гэрчилсэн нэрийн үнэт цаас болно.

8.3.Шинээр төрсөн Монгол Улсын иргэнд нэмж хувьцаа гарган эзэмшүүлэх бөгөөд хувьцаа эзэмшигч нас барсан тохиолдолд түүний хувьцаа хүчингүй болно.

8.4.Энэ хуулийн 8.1-д заасан хувьцааг Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр оршин суугч, улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн Монгол Улсын иргэнд үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлнэ.

8.5.Энэ хуулийн 8.1-д заасан хувьцааг худалдах, арилжих, өв залгамжлуулахыг хориглоно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ НОГДОЛ АШИГ ХУВААРИЛАХ

9 дүгээр зүйл. Хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэл

9.1.Энэ хуулийн 8.4-т заасан Монгол Улсын иргэн хувьцаа эзэмшигчдийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлж, хувьцааны гэрчилгээг гардан авснаар хувьцаа эзэмшигч болно.

9.2.Энэ хуулийн 19.1-д заасан Төлөөлөн удирдах зөвлөл хувьцаа эзэмшигчдийн нэгдсэн бүртгэлийг хөтлөх бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлтэй холбогдсон журмыг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал батална.

9.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн нэгдсэн бүртгэлийг зургаан сар тутамд шинэчилж, тооцоо, судалгааг нийтэд тоймлон мэдээлнэ.

9.4.Энэ хуулийн 8.4-т заасан Монгол Улсын иргэн хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлд бүртгүүлэхдээ дор дурдсан баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

9.4.1.иргэний үнэмлэхийн нотариатаар гэрчлүүлсэн хуулбар;

9.4.2.хүүхдийн төрсний гэрчилгээ болон эцэг, эх /асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч/-ийн иргэний үнэмлэхийн нотариатаар гэрчлүүлсэн хуулбар;

9.4.3.тухайн баг, хороонд оршин суугааг нотолсон баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт;

9.4.4. Гэр бүлийн тухай⁷ хуулийн 66, 67 дугаар зүйлд заасны дагуу асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоогдсон бол сум, дүүргийн Засаг даргын тодорхойлолт.

9.5. Хүүхэд асран хүмүүжүүлэх улсын байгууллага болон нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулан ажилладаг асрамжийн байгууллагад хүмүүжиж байгаа бүтэн өнчин, эсхүл асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч нь тогтоогдоогүй хүүхдийг тухайн байгууллагын тодорхойлолтоор хувьцаа эзэмшигчийн бүртгэлд бүртгэнэ.

9.6. Харьяатын тухай⁸ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийг зөрчиж хоёрдмол харьяалалтай болсон иргэнийг хувьцаа эзэмшигчийн бүртгэлд бүртгэхгүй.

10 дугаар зүйл. Хувьцаа эзэмшигчийн эрх

10.1. Энэ хуулийн 9.1-д заасан хувьцаа эзэмшигч нь дараах эрх эдэлнэ:

10.1.1. энэ хуулийн 8.1-д заасан хувьцааны ногдол ашиг авах;

10.1.2. энэ хуулийн 14.1-д заасан Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчөөрөө уламжлан Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдсон асуудлаар саналаа илэрхийлэх;

10.1.3. Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдох энэ хууль болон Хувьцаат компанийн дүрмээр зөвшөөрөгдсөн мэдээлэлтэй чөлөөтэй танилцах.

11 дүгээр зүйл. Ногдол ашиг хуваарилах

11.1. Энэ хуулийн 9.1-д заасан хувьцаа эзэмшигчид хувьцааны ногдол ашгийг ижил хэмжээгээр, бэлэн мөнгөний хэлбэрээр олгоно.

11.2. Энэ хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасан Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал ногдол ашиг хуваарилахтай холбогдсон шийдвэрийг гаргана.

11.3. Энэ хуулийн 20.1.3-т заасны дагуу Төлөөлөн удирдах зөвлөл стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцаа бүрд ногдох ашгийн хэмжээ, ногдол ашиг авах эрхтэй хувьцаа эзэмшигчдийн нэрийн жагсаалтыг гаргаж, бүртгэлийн өдөр болон ногдол ашиг хуваарилах өдрийн талаарх саналын хамт Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулна.

11.4. Төлөөлөн удирдах зөвлөл ногдол ашгийг хувьцаа эзэмшигч бүрийн нэр дээр ногдол ашиг хуваарилах зорилгоор нээсэн нэрийн дансаар дамжуулан хуваарилна.

⁷ Гэр бүлийн тухай хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1999 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁸ Харьяатын тухай хууль – “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1995 оны 10, 11 дугаарт нийтлэгдсэн.

11.5.Төлөөлөн удирдах зөвлөл дараах хувьцаа эзэмшигчид ногдол ашиг хуваарилахгүй:

11.5.1.ногдол ашиг хуваарилах хугацаанд эрүүгийн ял эдэлж байгаа;

11.5.2.ногдол ашиг хуваарилах жилийн зургаагаас доошгүй сарын хугацаанд гадаад улсад байгаа.

11.6.Энэ хуулийн 11.5.2-т заасан хязгаарлалт нь гадаад улсад их, дээд сургууль, коллеж, ерөнхий боловсролын сургуульд суралцагч, дипломат албаны ажилтан, энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцож байгаа цэргийн албан хаагч болон шинээр төрсөн хүүхдэд хамаарахгүй.

11.7.Хувьцаат компани дор дурдсанаас бусад тохиолдолд ногдол ашиг хуваарилна:

11.7.1.ногдол ашиг олгосны дараа Хувьцаат компани хэвийн үйл ажиллагаа явуулах санхүү, төлбөрийн чадваргүй болох;

11.7.2.ногдол ашиг олгосны дараа Хувьцаат компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээ нь энэ хуулийн 7.3-т заасан хэмжээнээс бага байх.

11.8.Хувьцаат компани нь ногдол ашиг хуваарилахаар шийдвэрлэсэн бол уг шийдвэрт заасан хугацаанд ногдол ашгийг хуваарилах үүрэгтэй.

11.9.Энэ хуулийн 11.8-д заасан хугацаанд ногдол ашгаа хуваарилаагүй тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчдийн нэхэмжлэлээр Хувьцаат компани нь алданги төлөх бөгөөд үүнээс Хувьцаат компанид учирсан хохирлыг Хувьцаат компанийн Гүйцэтгэх удирдлага хариуцна.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ЗАХ ЗЭЭЛД ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ

12 дугаар зүйл.Зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэр гаргах

12.1.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэрийг зөвхөн энэ хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасан Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал гаргана.

12.2.Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээд нь өөрийн эзэмшиж байгаа төрийн эзэмшлийн хувьд түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах саналаа холбогдох төсөл, судалгаа, баримт материалын хамт Төлөөлөн удирдах зөвлөлд оруулна.

12.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөл энэ хуулийн 12.2-т заасан саналыг Дотоод хяналтын зөвлөлөөр нягтлан шалгуулж, өөрийн санал, дүгнэлтийг зургаан сарын дотор Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулж шийдвэрлүүлнэ.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

13 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн удирдлага

13.1.Хувьцаат компанийн удирдлага нь Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Төлөөлөн удирдах зөвлөл, Гүйцэтгэх удирдлага гэсэн бүтэцтэй байна.

14 дүгээр зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал

14.1.Хувьцаат компанийн эрх барих дээд байгууллага нь Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал байна.

14.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь аймаг бүрийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас сонгогдсон тус бүр хоёр төлөөлөгчөөс, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас сонгогдсон дөрвөн төлөөлөгчөөс бүрдэнэ.

14.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа нь хоёр жил байна.

14.4.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон тохиолдолд уг төлөөлөгчийг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын гишүүнээр сонгосон тухайн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрхийн хугацаанд дахин Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын гишүүнд нэр дэвшүүлэхгүй.

14.5.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын анхдугаар хуралдааныг энэ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш гурван сарын дотор Монгол Улсын Ерөнхий сайд товлон зарлан хуралдуулах бөгөөд уг анхдугаар хуралдааны бэлтгэл ажил болон уг хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын бэлтгэлийг Монгол Улсын Засгийн газар хариуцна.

14.6.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын анхдугаар хуралдааныг Монгол Улсын Ерөнхий сайд даргалж нээж үг хэлэх бөгөөд Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын даргыг сонгож дуустал Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчдийн насаар хамгийн ахмад нь хуралдааныг даргалан зохион байгуулна.

14.7.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын анхдугаар хуралдаанаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийг

томилох, Хувьцаат компанийн дүрмийг батлах болон бусад зохион байгуулалтын асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.

15 дугаар зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрх

15.1.Дараах асуудлыг зөвхөн Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэнэ:

15.1.1.Хувьцаат компанийн дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу компанийн дүрмийн шинэчилсэн найруулгыг батлах;

15.1.2.Хувьцаат компанийн стратегийг тодорхойлох, жилийн төсөв, бизнес төлөвлөгөө, үйл ажиллагааны үр дүнгийн үзүүлэлтийг батлах;

15.1.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн санал болгосноор стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны жилд иргэн бүрд хуваарилах ногдол ашгийн хэмжээг тогтоох, шийдвэр гаргах;

15.1.4.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн санал болгосноор стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах шийдвэр гаргах;

15.1.5.энэ хуулийн 15.1.3, 15.1.4-т заасан асуудалтай холбогдсон дүрэм, журам батлах;

15.1.6.энэ хуулийн 9.1-д заасан хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлтэй холбогдсон журам батлах;

15.1.7.Хувьцаат компанийн жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаарх Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гаргасан дүгнэлтийг хэлэлцэж батлах;

15.1.8.Хувьцаат компанийн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн цалин, урамшууллын хэмжээг тогтоох;

15.1.9.Хувьцаат компанийн дотоод Хяналтын зөвлөлийн гишүүдийг томилох, чөлөөлөх;

15.1.10.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэхээр оруулсан бусад асуудал;

15.1.11.энэ хууль болон Хувьцаат компанийн дүрмээр тогтоосон Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдсон бусад асуудал.

16 дугаар зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ирц, түүнтэй холбогдох бусад асуудал

16.1.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь ээлжит болон ээлжит бус байх бөгөөд ээлжит хурал нь хагас жил тутамд нэг удаа Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн тогтоосон хугацаанд хуралдана.

16.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит бус хурлыг Төлөөлөн удирдах зөвлөл өөрийн санаачилгаар, эсхүл Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчдийн гуравны нэгийн саналаар зарлан хуралдуулна.

16.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцэх асуудлыг Төлөөлөн удирдах зөвлөл гаргах бөгөөд уг хурлаар өөр асуудал хэлэлцэхийг хориглоно.

16.4.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын гишүүдийн дийлэнх олонх нь хуралд оролцсоноор тухайн хурал хүчин төгөлдөр болно.

16.5.Хувьцаат компанийн дүрмээр тодорхой асуудал хэлэлцэх хурлын ирцийг энэ хуулийн 16.4-т зааснаас дээгүүр тогтоож болно.

16.6.Хувьцаат компанийн дүрэм болон хуульд өөрөөр заагаагүй бол хэлэлцэж байгаа асуудлыг хуралд оролцож байгаа гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэрлэнэ.

16.7.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрийг ажлын таван өдрийн дотор нийтэд мэдээлнэ.

17 дугаар зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, түүний шийдвэрийн талаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч гомдол гаргах

17.1.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрийн талаар хуралд оролцоогүй, эсхүл оролцсон боловч эсрэг саналтай байсан Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч дараах үндэслэлээр шүүхэд гомдол гаргаж болно:

17.1.1.энэ хууль, Хувьцаат компанийн дүрэмд заасны дагуу Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлыг зарлаагүй;

17.1.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал хуралдах шийдвэр гарснаас хойш хуралдах өдөр, газрыг өөрчилсөн;

17.1.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцэхээр товлоогүй асуудлыг хэлэлцсэн.

18 дугаар зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тэмдэглэл

18.1.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал дууссанаас хойш ажлын 10 өдрийн дотор хурлын тэмдэглэлийг гаргах ба уг тэмдэглэлд Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга гарын үсэг зурах бөгөөд уг тэмдэглэлийн үнэн зөвийг Хурлын дарга хариуцна.

18.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тэмдэглэлд дараах мэдээллийг агуулсан байна:

18.2.1.хурал хуралдсан газар, он, сар, өдөр, цаг;

18.2.2.хурлын даргын эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр;

18.2.3.хурлаар хэлэлцсэн асуудал;

18.2.4.гишүүдийн ирц;

18.2.5.хурлаар шийдвэрлэсэн асуудал тус бүрээр зөвшөөрсөн, татгалзсан, түдгэлзсэн саналын тоо, гаргасан шийдвэрийн бүрэн томъёолол.

18.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тэмдэглэлд алдаа гарсан нь уг хурлын шийдвэрийг хүчингүй болгох үндэслэл болохгүй.

19 дүгээр зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөл

19.1.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын чөлөөт цагт Хувьцаат компанийн эрх барих байгууллага нь Төлөөлөн удирдах зөвлөл байна.

19.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь есөн гишүүнтэй байх ба тэдгээрийн гурав нь хараат бус гишүүн байна.

19.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гурван гишүүнийг Улсын Их Хурал, гурван гишүүнийг Засгийн газар, гурван гишүүнийг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал тус тус томилж, чөлөөлөх бөгөөд тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацаа нь хоёр жил байна.

19.4.Улсын Их Хурлаас томилох Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо нэр дэвшүүлнэ.

19.5.Улсын Их Хурлаас томилох Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хоёр гишүүн, Засгийн газраас томилох нэг гишүүн нь хараат бус гишүүн байна.

19.6.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон тохиолдолд түүнийг нэг удаа улируулан томилж болох бөгөөд дахин ямар ч тохиолдолд Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр томилохгүй.

19.7.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

19.7.1.зээл, батлан даалт, баталгааны гэрээгээр хүлээсэн хугацаа хэтэрсэн аливаа өргүй;

19.7.2.ял шийтгэлгүй;

19.7.3.ёс зүйн болон бизнесийн нэр хүнд нь Хувьцаат компанийг удирдахад харшлахгүй байх;

19.7.4.банк, санхүү, эдийн засаг, хууль зүйн дээд боловсролтой, мэргэжлээрээ таваас доошгүй жил ажилласан;

19.7.5.төрийн улс төрийн албан тушаал хашдаггүй байх;

19.7.6.улс төрийн нам, хөдөлгөөний удирдах албан тушаалтан болон гишүүн бус байх;

19.7.7.эрх бүхий албан тушаалтнаар нь ажиллаж байсан хуулийн этгээд дампуурсан, төлбөрийн чадваргүй болсон нь тухайн этгээдээс аливаа хэлбэрээр шалтгаалаагүй нь нотлогдсон байх.

19.8.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн нь Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч, Хувьцаат компанийн Гүйцэтгэх удирдлагын аливаа албан тушаалтан байж болохгүй.

19.9.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн нь хууль болон ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд түүний бүрэн эрхийг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал хугацаанаас нь өмнө дуусгавар болгож, энэ тухай холбогдох эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэнэ.

20 дугаар зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх

20.1.Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

20.1.1.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит болон ээлжит бус хурлыг зарлан хуралдуулах;

20.1.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцэх асуудал, уг хурлыг хуралдуулахтай холбогдох бусад асуудлыг шийдвэрлэх;

20.1.3.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн мэдлийн хувьцааны жилд иргэн бүрд хуваарилах ногдол ашгийн талаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд санал оруулж шийдвэрлүүлэх;

20.1.4.стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшлийн хувийг түшиглэн зах зээлд үнэт цаас гаргах асуудлаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд санал оруулж шийдвэрлүүлэх;

20.1.5.Хувьцаат компанийн Гүйцэтгэх удирдлагыг сонгон шалгаруулж томилох, чөлөөлөх;

20.1.6.Хувьцаат компанийн Гүйцэтгэх удирдлагатай байгуулах гэрээний нөхцөл, тэдгээрт олгох шагнал, урамшууллын хэмжээг тогтоох;

20.1.7.Хувьцаат компанийн жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаар дүгнэлт гаргах;

20.1.8.Төлөөлөн удирдах зөвлөл болон Гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагааны журмыг батлах;

20.1.9.Хувьцаат компанийн салбар болон төлөөлөгчийн газар байгуулах;
20.1.10.хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлийг хөтлөх ажиллагаанд хяналт тавих;

20.1.11.энэ хууль болон Хувьцаат компанийн дүрмээр тогтоосон бусад асуудал.

21 дүгээр зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

21.1.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргыг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн дотроос нийт гишүүний олонхын саналаар сонгоно.

21.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргыг сонгох санал хураалтыг нууц санал хураалтын горимоор явуулна.

21.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргын бүрэн эрхийн хугацаа нэг жил байна.

21.4.Энэ хууль болон Хувьцаат компанийн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулж, түүний хурлыг хуралдуулах, хурал даргалах, хурлын тэмдэглэлийг хөтлүүлэх, хяналт тавих үүргийг гүйцэтгэнэ.

21.5.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргыг түр эзгүйд түүний үүргийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргын, эсхүл Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн томилсон гишүүн гүйцэтгэнэ.

22 дугаар зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурал

22.1.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлыг сард нэгээс доошгүй удаа хуралдуулна.

22.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлаас тогтоол гаргах бөгөөд түүнд Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга гарын үсэг зурна.

22.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлыг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, түүний гишүүд, Гүйцэтгэх удирдлага болон Хувьцаат компанийн дүрэмд заасан бусад этгээдийн санаачилга, шаардлагаар хуралдуулна.

22.4.Төлөөлөн удирдах зөвлөл үйл ажиллагааныхаа журмыг тогтоож батлах бөгөөд Төлөөлөн удирдах зөвлөл эчнээ санал хураалтаар шийдвэр гаргаж болохгүй.

22.5.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурал гишүүдийнх нь дийлэнх олонх оролцсоноор хүчин төгөлдөр болно.

22.6.Хуульд өөрөөр заагаагүй, эсхүл Хувьцаат компанийн дүрмээр тусгайлан өндөр хувь тогтоогоогүй бол Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хуралд оролцож байгаа гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар шийдвэр хүчин төгөлдөр болно.

22.7.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлаар энэ хуулийн 20.1.3-20.1.5-д заасан асуудлаар хуралд оролцсон гишүүдийн санал тэнцсэн тохиолдолд дахин санал хураалт явуулах бөгөөд уг асуудлыг дахин санал хураалтаар шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд тухайн асуудлыг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулж шийдвэрлүүлнэ.

22.8.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлд дараах зүйлийг тусгана:

22.8.1.хурал хуралдсан газар, он, сар, өдөр, цаг;

22.8.2.хуралд оролцсон гишүүд;

22.8.3.хурлаар хэлэлцсэн асуудал;

22.8.4.санал хураалтаар шийдвэрлэсэн асуудал болон санал хураалтын

дүн;

22.8.5.гаргасан шийдвэр.

22.9.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлд хурлын дарга, хуралд оролцсон Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд гарын үсэг зурах бөгөөд тухайн тэмдэглэлийн үнэн зөвийг хурал даргалагч хариуцна.

22.10.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн аль нэг гишүүн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлд гарын үсэг зурахаас татгалзсан бол энэ тухай бичгээр тайлбар гаргана.

22.11.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлийг буруу хөтөлсөн нь тухайн хурлаас гаргасан шийдвэрийг хүчингүй болгох үндэслэл болохгүй.

23 дугаар зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга

23.1.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн даргыг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргын санал болгосноор Төлөөлөн удирдах зөвлөл томилно.

23.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бичиг хэргийг хариуцан хөтлөх, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын бэлтгэлийг хангах, уг ажлыг зохион байгуулах, Төлөөлөн удирдах зөвлөл болон Гүйцэтгэх удирдлага хоорондын ажлын уялдаа холбоог хангах ажлыг зохион байгуулах, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дотоод үйл ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах болон Хувьцаат компанийн дүрэмд заасан бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

24 дүгээр зүйл.Гүйцэтгэх удирдлага

24.1.Гүйцэтгэх удирдлага нь Хувьцаат компанийн дүрэм болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлтэй байгуулсан гэрээнд заасан эрх хэмжээний дотор Хувьцаат компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулна.

24.2.Гүйцэтгэх удирдлагыг нээлттэй сонгон шалгаруулалтын дагуу сонгож, Төлөөлөн удирдах зөвлөл томилж, чөлөөлнө.

24.3.Гүйцэтгэх удирдлагад энэ хуулийн 19.7-д заасан шаардлага нэгэн адил тавигдах бөгөөд Гүйцэтгэх захирал нь дараах нэмэлт шаардлагыг хангасан байна:

24.3.1.санхүүгийн салбарт таваас доошгүй жил удирдах албан тушаалд ажилласан, мэргэжлийн дадлага туршлагатай байх;

24.3.2.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааны зохистой харьцааны болон удирдлагын чадварыг хангаж ажиллах чадвартай байх.

24.4.Гүйцэтгэх удирдлага Компанийн тухай хуульд зааснаас гадна дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

24.4.1.Хувьцаат компанийн дотоод журам, заавар, аргачлалыг батлах;

24.4.2.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуурыг хангаж ажиллах;

24.4.3.санхүүгийн зах зээлд үйл ажиллагаа эрхлэх, төлбөр тооцоо гүйцэтгэхтэй холбоотой санхүү бүртгэл, мэдээлэл, удирдлага, зохион байгуулалтын асуудлаар холбогдох шийдвэрийг гаргах;

24.4.4.Хувьцаат компанийн бодлого, түүний хэрэгжилттэй холбогдсон асуудлаар Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагатай шууд харилцаж, байр сууриа илэрхийлэх;

24.4.5.Хувьцаат компанийн жилийн төсвийг боловсруулан батлуулж, гүйцэтгэлийг зохион байгуулах;

24.4.6.Хувьцаат компанийг төлөөлөх, бүрэн эрхийнхээ хүрээнд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрийг үндэслэн холбогдох хуулийн этгээдтэй гэрээ, хэлцэл байгуулах;

24.4.7.Хувьцаат компанийн боловсон хүчнийг сонгох, бэлтгэх, давтан сургах бодлогыг тодорхойлох, ажилтантай хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах, цалингийн сүлжээ, урамшуулал, хөнгөлөлтийн хэмжээг тогтоох, ажлаас чөлөөлөх, урамшуулах, сахилгын арга хэмжээ авах;

24.4.8.Хувьцаат компанийн нэрийн өмнөөс мэдээ, мэдээлэл, тайланг холбогдох этгээдээс шаардан авах, тэдний тайлан тэнцэлтэй танилцах, шалгах.

24.5.Гүйцэтгэх удирдлага дараах үүрэг хүлээнэ:

24.5.1.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааны хэтийн чиглэл, бизнес төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх;

24.5.2.Хувьцаат компанийн хэвийн үйл ажиллагааг хангуулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

24.5.3.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааны хяналт, шалгалтын тогтолцоог бүрдүүлэх;

24.5.4.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдох дүрэм, журам, заавар, бусад шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, үр дүнг тооцон ажиллах;

24.5.5.Хувьцаат компанийн санхүү, төлбөрийн чадвар, нэр хүндийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн бодлогыг хэрэгжүүлэх тодорхой арга хэмжээ авах;

24.5.6.хувийн ашиг сонирхолтой нь холбогдсон асуудлыг хэлэлцэхэд оролцохгүй байх;

24.5.7.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн өмнө ажлаа тайлагнах;

24.5.8.бусад байгууллагад ажил, албан тушаал хавсран эрхлэхгүй байх.

24.6.Ээлжийн амралт эдлэх, гадаад, дотоодод албан томилолтоор ажиллах, удаан хугацаагаар өвчтэй байх зэрэг тохиолдолд Гүйцэтгэх удирдлага нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн зөвшөөрсөн этгээдэд өөрийн бүрэн эрхийг шилжүүлж болох

бөгөөд ийнхүү эрхээ шилжүүлсэн нь түүнийг хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ
ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХЯЗГААРЛАЛТ,
ХЯНАЛТЫН ТОГТОЛЦОО

25 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд хийх хязгаарлалт

25.1.Хувьцаат компани нь зээлийн үйл ажиллагаа болон энэ хуульд зааснаас бусад үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

26 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн дотоод хяналт

26.1.Хувьцаат компани нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шууд удирдлага дор үйл ажиллагаа явуулах үүрэг бүхий Дотоод хяналтын зөвлөлтэй байна.

26.2Хувьцаат компанийн Дотоод хяналтын зөвлөл нь Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаанд байнгын хяналт тавих чиг үүргийг хэрэгжүүлэх бөгөөд Дотоод хяналтын зөвлөлийн гишүүдийг хоёр жилийн хугацаагаар Хувьцаа эзэмшигчдийн Хурлын Төлөөлөгчдийн Хурал томилж, чөлөөлнө.

26.3.Дотоод хяналтын зөвлөл нь дараах үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

26.3.1.Хувьцаат компанийн удирдлагын үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаар дүгнэлт гаргаж, Төлөөлөн удирдах зөвлөлд танилцуулах;

26.3.2.Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчийн санал, гомдлын дагуу Хувьцаат компанийн санхүүгийн үйл ажиллагааг шалгах;

26.3.3.батлагдсан хуваарийн дагуу ээлжит болон ээлжит бус шалгалтыг явуулах;

26.3.4.Хувьцаат компанийн санхүүгийн баримтад хяналт, шалгалт хийх, тайлбар, лавлагаа гаргуулж авах;

26.3.5.шаардлагатай баримт бичгийг Хувьцаат компанийн холбогдох этгээдээс гаргуулан авах;

26.3.6.иргэдийг зайлшгүй шаардлагатай мэдээллээр хангах.

26.4.Хувьцаат компанийн Дотоод хяналтын зөвлөл Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд ажлаа тайлагнана.

26.5.Дотоод хяналтын зөвлөл долоон гишүүнтэй байна.

26.6.Дотоод хяналтын зөвлөлийн эрх, үүрэг, үйл ажиллагаа явуулах журмыг Хувьцаат компанийн дүрмээр тогтооно.

27 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааг хянах

27.1.Хувьцаат компанийн үйл ажиллагааг жил бүр хянан шалгаж санал, дүгнэлт гарган Улсын Их Хуралд танилцуулах үүрэг бүхий Хяналтын зөвлөлийг Улсын Их Хурал таван гишүүний бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулна.

27.2.Хяналтын зөвлөлийн гишүүнд Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Төсвийн байнгын хороо, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Засгийн газар тус тус нэг хүнийг санал болгосноор Улсын Их Хурал хоёр жилийн хугацаагаар томилно.

27.3.Хяналтын зөвлөлийн гишүүн нь энэ хуулийн 19.7-д заасан шаардлагыг хангасан байна.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛ, АУДИТ, САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

28 дугаар зүйл.Хувьцаат компанийн нягтлан бодох бүртгэл, аудит, санхүүгийн тайлан

28.1.Хувьцаат компанийн санхүүгийн тайланг нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу улирал тутам гаргаж, жилийн санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайланд төрийн аудитын төв байгууллагаар аудит хийлгэн, дүгнэлтийг Улсын Их Хуралд танилцуулна.

28.2.Хувьцаат компанийн санхүүгийн тайлан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай⁹ хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан бүрэлдэхүүн хэсэгтэй байна.

28.3.Санхүүгийн тайлангийн үнэн зөвийг Хувьцаат компанийн Гүйцэтгэх удирдлага хариуцна.

28.4.Хувьцаат компани нь холбогдох тайлан, мэдээллийг Монголбанкны баталсан загвар, маягтын дагуу гаргаж, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороонд тус тус тогтмол хүргүүлнэ.

28.5.Хувьцаат компани төрийн эрх бүхий байгууллагаас тавьсан хүсэлтийн дагуу шаардлагатай мэдээллийг зохих журмын дагуу гаргаж өгч болно.

---

⁹ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 4 дугаарт нийтлэгдсэн.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

29 дүгээр зүйл. Компанийн дүрэм

29.1. Хувьцаат компанийн дүрмийг Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал батална.

29.2. Хувьцаат компанийн дүрэмд дараах зүйлсийг тусгана:

29.2.1. Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын дэг, шийдвэр хүчин төгөлдөр болох нөхцөл;

29.2.2. ногдол ашиг хуваарилах нөхцөл, хугацаа;

29.2.3. Дотоод хяналтын зөвлөлийн эрх, үүрэг, үйл ажиллагааны журам;

29.2.4. дотоод хяналтын бүтэц, зохион байгуулалт;

29.2.5. Хувьцаа эзэмшигчдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчид мэдээлэл хүргүүлэх хэлбэр;

29.2.6. тайлан гаргах хэлбэр, хугацаа, давтамж;

29.2.7. Хувьцаат компани, түүний ажилтны нэр хүндийг хамгаалах, аюулгүй байдал, нийгмийн баталгааг хангахтай холбогдсон асуудал;

29.2.8. Хувьцаат компанийн үйл ажиллагаатай холбогдсон бусад асуудал.

30 дугаар зүйл. Улсын бүртгэлд бүртгүүлэх

30.1. Энэ хуульд заасны дагуу Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийг сонгож, уг зөвлөлийн анхны хуралдаан хийснээс хойш 30 хоногийн дотор Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасны дагуу Хувьцаат компанийг улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.

31 дүгээр зүйл. Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

31.1. Баянмонгол (Эрдэнэс Монгол) компанийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол гэм буруутай этгээдэд шүүгч, эсхүл холбогдох улсын байцаагч Компанийн тухай хуульд заасан холбогдох захиргааны шийтгэлийг ногдуулна.

32 дугаар зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

32.1. Энэ хуулийг 2012 оны ... дугаар сарын ...-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ САНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн “3.2.1, 3.2.2, 3.2.4-т” гэснийг “3.2.2-т” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.2.1, 3.2.4 дэх заалт, 8 дугаар зүйлийн 8.4 дэх хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

Гарын үсэг